

Op afstand maar toch dichtbij

Met leefstijlmonitoring kunnen mensen met beginnende dementie langer **thuis** blijven wonen. Sensoren registreren alle **bewegingen** en bereiken via internet de mantelzorger. Financiering is nog een knelpunt in de doorbraak van deze vorm van zorg op afstand.

AUTEUR LOEK KUSIAK BEELD SENSARA

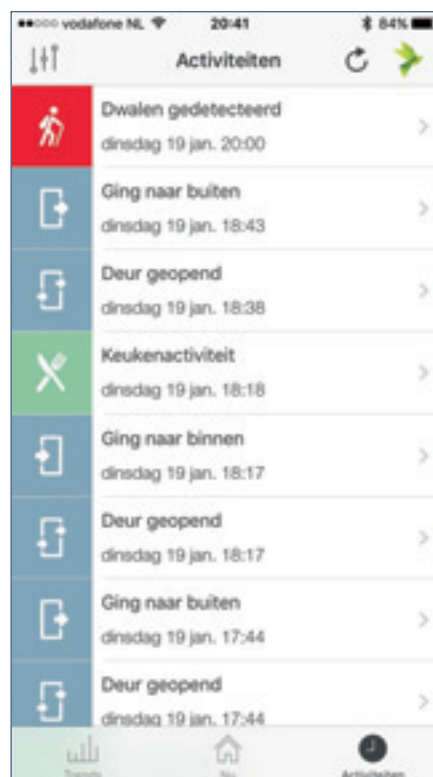
Sjan Cornelissen uit het Noord-Limburgse dorp Bergen is naast zorgmedewerker bij Proteion ook mantelzorger voor haar 89-jarige moeder, die dementerend en hartpatiënt is. Wanneer ze op haar laptop inlogt op het systeem voor leefstijlmonitoring van Livind kan ze onder andere zien of haar moeder 's nachts heeft gedwaald, of hoeveel uren ze heeft geslapen. 'Dat laatste kon ze nooit goed vertellen en daar wilde ik wel duidelijkheid over', vertelt Cornelissen. 'Sinds een jaar hangen bij mijn moeder sensoren in de slaapkamer, badkamer, toilet en woonkamer. Is ze langer dan twaalf uur in bed? Of langer dan een half uur op toilet? Dan krijg ik via de meldkamer van Proteion, die in het systeem kan meekijken, een sms of e-mail. Misschien is mijn moeder dan gevallen, ligt ze op de grond. Er wordt dan

een medewerker op af gestuurd, of ik ga zelf. Het is een geruststellend idee.'

Technologie voor leefstijlmonitoring geeft zorgorganisaties en mantelzorgers inzicht in veranderingen in het dagelijkse leefpatroon van alleenwonende cliënten. Sensoren in een aantal ruimtes in de woning fungeren als bewegingsmelders doordat ze de activiteiten van de cliënt en de duur ervan registreren. De sensoren van het systeem, dat alleen werkt bij eenpersoonshuishoudens, communiceren via een modem in de woning draadloos met een centrale unit bij de zorgorganisatie. Een softwareprogramma interpreteert de gegevens en stelt deze online op een beveiligde site

beschikbaar aan de zorgorganisatie, case-manager en mantelzorger. Zij kunnen aan de hand van kleur in de balkjes van de geregistreerde activiteiten zien of sprake is van afwijkingen: bij groen is alles in orde, bij

**'OBJECTIEVE GEGEVENS
MAKEN INTERVENTIES OP
MAAT MOGELIJK'**

Leefstijlmonitoring geeft inzicht in het dagelijkse leefpatroon van alleenwonende cliënten

oranje zijn er afwijkingen in het leefpatroon, en rood staat voor acute alarmering.

Extra toezicht

‘De sensoren zijn de ogen en oren in de thuissituatie, het extra toezicht waarmee je ook kunt bepalen hoe lang je iemand nog veilig thuis kunt laten wonen’, zegt John Rietman, voormalig hoofd Telezorg van Proteion en tegenwoordig directeur bij VanMorgen, een adviesbureau voor technologie bij zorg op afstand. ‘Die ogen moet je niet letterlijk zien, het is puur een infraroodlicht dat ondersteuning biedt. Dat ervaren cliënten niet als inbreuk op hun privacy.’

Als eerste zorgorganisatie in Nederland startte het Venrayse Proteion in 2008 een experiment met leefstijlmonitoring en sensortechnologie. De doelgroep bestond uit tweehonderd zelfstandig wonende mensen

met dementie. Proteion gebruikte hiervoor tot 2012 het Amerikaanse Quiet Care-systeem. Toen dit systeem in 2012 van de Nederlandse markt werd gehaald, koos Rietman voor het Livind-systeem, ontwikkeld door Adésys uit Wateringen. Gemiddeld bevat het systeem zeven sensoren; bij de 2.0-versie die vorig jaar op de markt kwam is het aantal aan te sluiten sensoren ongelimiteerd. Momenteel zijn tachtig cliënten van Proteion en van de naburige collega-organisatie De Zorggroep uit Venlo op Livind aangesloten. Uit onderzoek van Hogeschool Zuyd naar de effecten van leefstijlmonitoring in Noord-Limburg blijkt dat bij 25 procent van de cliënten de nachtelijke huisbezoeken zijn komen te vervallen. Ook is opname in het verpleeghuis in een aantal gevallen met vele maanden uitgesteld en zijn aandoeningen als blaasontsteking vroegtijdig ontdekt.

Rietman: ‘Objectieve gegevens over het leefpatroon van de cliënt maken interventies op maat mogelijk, bijvoorbeeld wanneer iemand ’s nachts geregeld dwaalt, opvallend vaak naar de wc gaat, minder eet. Mantelzorger, casemanager en nachtzuster kunnen samen het zorgplan aanpassen op afwijkingen van de cliënt die verontrustend zijn. Zonder de sensoren had je die afwijkingen niet zo snel kunnen ontdekken. Naast verlichting voor de mantelzorger, die nu minder vaak op ongeplande tijdstippen de deur uit moet, heeft De Zorggroep ook de personele inzet in de nachtzorg kunnen verminderen.’

Naar opschaling

Ondanks de voordelen voor de zelfstandigheid van de alleenwonende oudere is leefstijlmonitoring voor veel zorgorganisaties

nog een relatief onbekend fenomeen, constateert onderzoeker e-health Henk Herman Nap van Vilans, kenniscentrum voor de langdurige zorg. 'Wij gaan veel bij organisaties langs om leefstijlmonitoring te promoten. We zitten nu, hoewel het nog niet om grote aantallen cliënten gaat, op het kantelpunt van pilot naar opschaling.'

Bij zorgaanbieders en mantelzorgers in

Friesland, regio Nijmegen en in Baarn-Soest is Vilans betrokken bij pilots met systemen voor leefstijlmonitoring die nu het meest gangbaar zijn, zoals Livind en Sensara. Sinds kort proberen ook FocusCura en Philips met hun technologie marktaandeel voor thuismonitoring te verwerven. Nap: 'Het verschil in de systemen zit 'm in de intelligentie. Met Livind en Sensara kun je langzame veranderingen bij dementie volgen, maar Sensara beschikt ook over zelflerende software. Die legt in de eerste twee weken zelf het gedrag van de cliënt vast waar het systeem zich vervolgens op aanpast. Binnenkort presenteert Vilans een onderzoek met de voors- en tegens en de ervaringen van zorgmedewerkers en

mantelzorgers met de verschillende systemen.'

De terughoudendheid van zorgorganisaties hangt volgens Nap ook samen met onduidelijkheid over de betaalbaarheid.

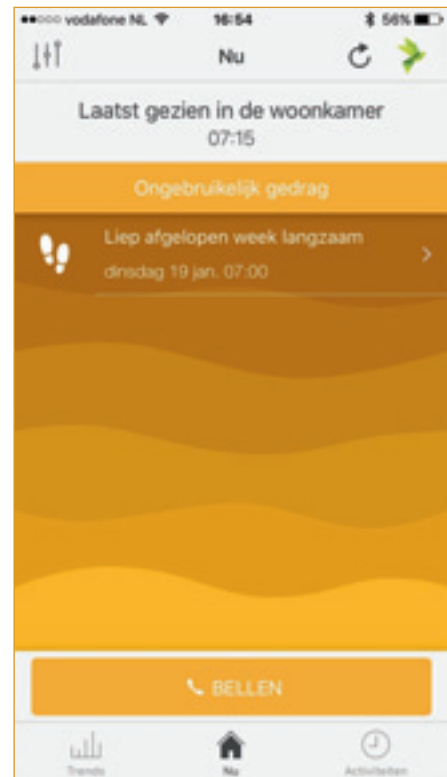
'Het opschalingsproject in Friesland is meegefinancierd door het ministerie van VWS uit het stimuleringsprogramma *De zorg ontzorgd met ict*. Voor erna is financieel nog niks geregeld. De maatschappelijke business case voor

leefstijlmonitoring is nog niet afgerond, maar gaat er wel komen. Mogelijk kan bekostiging van leefstijlmonitoring onder farmaceutische telezorg vallen. Hiervoor vergoeden zorgverzekeraars 84 euro per uur.'

Meer comfort

ZZG zorggroep in Gelderland heeft onlangs met geld van Vilans een pilot afgerond met leefstijlmonitoring in Wijchen en Druten onder ouderen met een indicatie zzp-4. Daarbij is zowel een eenvoudig pakket van Sensara, dat alleen inzicht geeft in het leefpatroon, als het uitgebreidere Sensara-systeem met dwaal- en valdetectie gebruikt. 'Wij zien veel toekomst in technologie in de zorg', vertelt Esther Jacobs, projectleider domoticazorg van ZZG zorggroep. 'We moeten steeds meer hulpbehoevende en ook steeds oudere mensen thuis verplegen. Tegelijk willen we meer doen dan alleen zorgtaken uitvoeren, zoals zorgen voor meer veiligheid en comfort voor de cliënt. En dat kan met leefstijlmonitoring. De trajectbegeleiders van onze cliënten volgen de leefstijlmonitoring via hun iPad. Ze vinden het prachtige technologie, die hun zorginhoudelijk toegevoegde waarde biedt. De professional is minder geïnteresseerd in hoe lang de cliënt heeft geslapen, hij of zij kijkt ook of en voor hoe lang alleen wonen voor de cliënt vol te houden is.' De andere doelstelling van de pilot, taakverlichting van de mantelzorgers, is ook gelukt, vertelt Jacobs. Mantelzorgers kunnen – als ze dat willen – bepaalde modules met informatie over activiteiten van de cliënt in de app uitzetten. 'Te veel informatie kan de mantelzorgers juist extra stress opleveren.'

In september start ZZG zorggroep bij vijftig cliënten een nieuwe ronde leefstijlmonitoring. Jacobs: 'Uiteindelijk hopen we de financiering onder te brengen in het arrangement Wet langdurige zorg (Wlz-)thuis,

zodat veel meer kwetsbare ouderen met een indicatie van leefstijlmonitoring kunnen profiteren.'

Snelle oplossing

Omdat door de krimp in verpleeghuiscapaciteit steeds meer hulpbehoevende ouderen thuis moeten blijven wonen, is dat reden te meer, aldus John Rietman, om snel 'een structurele oplossing voor de financiering van leefstijlmonitoring' te vinden. 'Bijvoorbeeld door aanpassing van de Wlz. Proteion betaalt al jaren zelf de kosten voor het Livind-systeem, 60 tot 80 euro per cliënt per maand. Vooral de training van medewerkers in omgaan met het systeem kost veel tijd en dus geld. Verder zijn de inkomsten van de thuiszorg uit de Zorgverzekeringswet zo laag dat de extra kosten voor de invoering van leefstijlmonitoring hieruit onmogelijk betaald kunnen worden. De thuiszorg is het ondergeschoven kindje, terwijl leefstijlmonitoring daar perfect bij past en forse kostenbesparingen in verpleeghuisopname oplevert.'

Henk Herman Nap van Vilans: 'Leefstijlmonitoring blijkt ook interessant voor de zorgcentrales waar de alarmering en nachtelijke spoedberichten binnenkomen. Veel centrales kampen met werkvermindering, met sluiting zelfs. Voor hen is leefstijlmonitoring een business case om het bestaansrecht veilig te stellen.' ■

'WE ZITTEN NU OP HET KANTELPUNT VAN PILOT NAAR OPSCHALING'

